

KURJER WILEŃSKI

Wraz z Kurjerem Wileńsko - Nowogródzkim

Generalne zwycięstwo syjonistów

Porażka czerwonej Hiszpanii przykra niespodzianką dla Turcji, polemiki z nieobecnymi Włochami i Niemcami, nie wyczerpują plonu zakończonej przed paru dniami genewskiej sesji L. N.

Wielce znamienym i nader pożytecznym jest duże zwycięstwo syjonistów w Genewie. Zanalizujmy kolejno elementy tego zwycięstwa.

Niewątpliwie największym plusem palestyńskiej dyskusji genewskiej jest niemal jednomyślny patronat Ligi nad żydowską siedzibą narodową. Protest kilku państw arabskich wypadł słabo, zwłaszcza: jeżeli zestawimy ten fakt z podziałem głosów w sprawie Hiszpanii i Turcji. Świat odniósł się przychylnie do idei palestyńskiej. Stwarza to nader wygodną pozycję Anglii w stosunku do arabskiego świata. Nie małym triumfem syjonistów było stanowisko Turcji, jedynego państwa muzułmańskiego naprawdę militarne. Jak wiadomo Turcja nie zobowiązała się przeciwko w sprawie palestyńskiej.

Cieniem w tej powodzi blasków jest brak pośpiechu ze strony tradycyjni nie śpieszących się Anglików. Jeżeli jednak nie śpieszą z realizacją państwa palestyńskiego londyńscy przyjaciele prez. Weizmana, to tym bardziej nie uczyni tego administracja angielska w Palestynie.

Przyrównałem już kiedyś tę administrację do opiekuna nieletniej, bogatej krewnej, który pragnie ażeby krewniaczkę jaknajpóźniej uznano za pełnoletnią. Otóż dyplomacja polska, której sukces przyczynił się znacznie do zwycięstwa syjonizmu, powinna czuwać, ażeby angielski opiekun zaczął zdawać jaknajbardziej agendy państwowe „nieletniej” w jego oczach. Wobec tego, która nie powinna skończyła tylko 5598 roczek życia.

Zwłaszcza kontrola nad ruchem imigracyjnym i bezpieczeństwem kraju powinny się jaknajbardziej znaleźć w rękach syjonistów. Sejsmograf nasilenia antysemityzmu w różnych krajach Europy znów niepokojąco daje znać o sobie. Jeżeli ciolka angielska „ma czas” to jej siostrzeńcy nie zanadto.

Nie ulega wątpliwości, że okres czasu, jaki dzieli nas od grudniowego posiedzenia genewskiego, a dalej od

akceptacji przez rząd brytyjski całego projektu, nie powinien być zmarnowany. Pisałem już nieraz, iż państwo żydowskie może się tworzyć w sposób analogiczny do procesu tworzenia się państwa polskiego. Polska Niepodległa nie przyszła na świat, jak coś gotowego. Cały szereg instytucji militarnych i pokojowych od O-landrów, aż do Syberii, Ameryki Północnej, Murmanu, Od Pol. Org. Wojskowej aż do szkolnictwa powszechnego. Od Harcerstwa, aż do Studium Uniwersyteckiego w Kijowie. Cały ten budulec znalazł się na miejscu budowy, jak tylko chwila nadeszła.

Tym bardziej więc nieustająca ani na chwilę rozbudowa Palestyny, pozwala na budowę pozaterytorialną poszczególnych części organizmu państwa palestyńskiego. Oto chociażby budowa marynarki handlowej?

Wczorajszy „Nasz Przegląd” podaje np. następujące ciekawe dane, dotyczące palestyńskiej Gdyni (port Tel Avivi). W miesiącach styczni — lipiec rb. zarzuciło kotwicę w tym porcie 252 statki. Zapewne w tej liczbie były już i statki żydowskie? Marynarka całego świata korzysta ze

statków budowanych nie tylko u siebie w domu.

Przychylny stosunek świata państw niepodległych, starych i nowych, tysiącletnich i powojennych daje prawo do budowy Palestyny na awans, bez oczekiwania na formalności. Bardzo być może, że pedantyzm Anglików chciałby na nie czekać, ale to pewne, że syjonizm i państwa sukcesyjne nie powinny się na to zgodzić.

Interes tych państw i interes syjonizmu wymaga, ażeby życie młodej generacji żydowskiej na całym świecie, zostało ujęte w normalne ramy własnego państwa. Jest to niezmiernie ważne nie tylko z punktu widzenia jej przyszłości we własnym państwie, ale i jej współżycia z młodzieżą innych narodów.

Kiedy rok temu pisałem o potrzebie kontaktu z syjonizmem i o wierze w jego sukcesy na Zachodzie, spotykałem się niejednokrotnie ze sceptycyzmem, zarówno wśród Polaków jak i wśród Żydów. Dziś moich oponentów chyba już czas dostatecznie przekonał, kto miał słuszość? Na sceptycyzm nie ma więc już miejsca. Jest miejsce na wiarę i czyn!... na czyn zdecydowany i energiczny!

lecz.

Obrady nad przyszłością Palestyny

GENEWA, (PAT). Wczoraj przed południem obradowała m. in. 6 komisja, zajmując się sprawą palestyńską. Na komisji tej zabrał również głos przedstawiciel W. Brytanii lord Cranborne, który zaproponował, by sprawy sporne były rozpatrzone przez specjalną komisję, wysłaną do Palestyny.

Mówca podkreślił, że plan podziału Palestyny zalecany przez komisję królewską, zdaniem jego rządu jest najlepszym rozwiązaniem sytuacji. — Tylko podział pozwoli uzgodnić zobowiązanie, wypływające z deklaracji Balfoura i z mandatu.

Postanowienia rady wskazują również, iż obecny mandat winien być utrzymany aż do chwili wynalezienia ostatecznego rozwiązania tej sprawy i że rada jedynie upoważniła do rozpatrzenia tego zagadnienia i do przedstawienia wyników tych badań Lidze Narodów, która nie będzie niczym

związana do chwili, gdy całe zagadnienie ponownie będzie rozpatrzone przez radę.

Niezwłocznie po złożeniu raportu przez specjalną komisję, która ma być wysłana do Palestyny rząd angielski zwróci się do rady.

Następnie przemawiał jeszcze przedstawiciel Francji Paul Boncour, zalecając ostrożność w powzięciu decyzji oraz szczegółowe przestudiowanie zagadnienia. Przedstawiciele Iranu i Irakku przeciwstawiali się projektowi podziału Palestyny.

Pokazy obrony przeciwlotniczej w Berlinie

Dwa fragmenty pokazu obrony przeciwlotniczej w Berlinie. U góry: „płonące gmachy” w dzielnicy rządowej podczas ataku lotniczego. U dołu: obrazek z głównej ulicy Berlina po napadzie bombowym.

Plk. Kowalewski na audiencji u P. Prezydenta Rzeczypospolitej

WARSZAWA, (Pat). Pan Prezydent Rzeczypospolitej przyjął dziś po południu szefa sztabu Obozu Zjednoczenia Narodowego plk. Kowalewskiego.

Japończycy zajęli Pao-Ting-Fu

PEKIN, (Pat). Korespondent Reutersa donosi, że według nieurzędowych wiadomości japońskich nadeszłych z frontu, Japończycy zajęli wieczorem Pao Ting Fu.

Bitwa trwała cały dzień na północ i na zachód od Pao Ting Fu i miała specjalnie zacięły charakter w okolicach dworca kolejowego, gdzie Chińczycy ustawili liczne karabiny maszynowe i bronili się do ostatniej możliwości.

Po silnym przygotowaniu artyleryjskim, oddziały japońskie wtargnęły do zniszczonych gwałtownym ogniem okopów chińskich. W międzyczasie prawie skrzydło wojsk japońskich posunęło się szybko od strony Ma Czeng, gdzie do tej chwili znajduje się niewielki garnizon chiński, całkowicie odcięty od głównych sił.

Miasto Pao Ting Fu jest doniosłym węzłem kolejowym na linii Pekin — Hankou.

Japończycy zniszczyli już 287 samolotów chińskich

TOKIO, (PAT). — Japońska admiralica wydała komunikat, który głosi, że od wybuchu incydentu japońsko-chińskiego, do dn. 22 bm. Japończycy stracili i zniszczyli 284 samoloty chińskie. Komunikat przyznaje, iż Japończycy stracili w tym samym czasie 31 samolotów.

Czang-Kai-Szek opuścił Nankin

TOKIO, (PAT). — Według informacji z japońskich źródeł Czang-Kai-Szek wraz z rodziną oraz członkowie chińskiej rady wojennej ułali się samolotem z Nankinu do Nan-Czangu.

Belgia kandydatem na niestałe miejsce w R.L.N.

GENEWA, (Pat). Do prezydium Zgromadzenia wpłynął wniosek, podpisany przez delegatów kilku państw neutralnych, zgłaszający kandydaturę Belgii na miejsce niestałe w Radzie Ligi Narodów, opróżnione przez Hiszpanię.

Urodziła 9-ro dzieci w ciągu 20 dni

PARYŻ, (PAT). — Havas donosi z Kartagenu, iż żona urzędnika tamtejszego arsenału wojskowego, która w okresie między 4 a 14 września powiła 7 dzieci, wydała w dniu wczorajszym na świat jeszcze dwoje dzieci. Przy życiu pozostało jednak tylko dwoje dzieci.

Tysiące trupów na ulicach w Kantonie

KANTON, (PAT). Korespondent Reutersa zwiedził w Kantonie dzielnice, która w ciągu ostatnich 48 godzin narażone były na ataki samolotów japońskich. Stwierdza on, że widział całe ulice w dzielnicach biedniejszych zamienione doszczętnie w gruzy przez wybuchy bomb.

Niektóre miejsca są wprost zawałone wielką ilością trupów ofiar bombardowania. Tłumy kobiet oszalałych z przerażenia poszukują swoich najbliższych wśród rozszarpanych i straszliwie okaleczonych ciał ludzkich. Korespondent oblicza ilość zabitych i rannych na tysiące. Dokładne ustalenie wysokości ofiar wymagać będzie całych dni, a może tygodni. W każdym razie można stwierdzić napewno, że skutki nalotu japońskich samolotów na Kanton przewyższają o wiele liczbę zabitych w Nankinie, a nawet ilość ofiar krwawych nalotów sobotnich na Szanghaj. Obserwatorzy neutralni wyrażają zdziwienie z powodu bombardowania Kantonu,

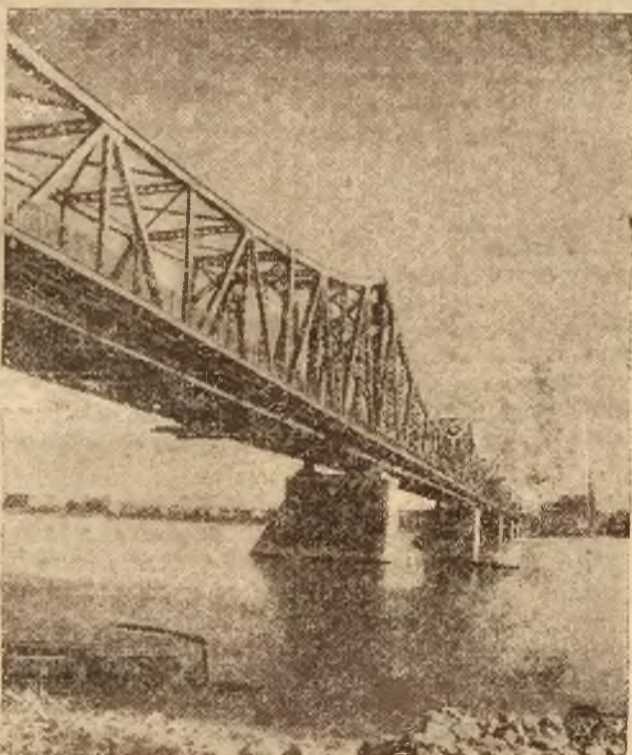
podczas którego nie został uszkodzony ani jeden gmach rządowy ani żaden zakład wojskowy. Pierwotnie sądzono, że celem ataków lotniczych Japończyków była linia kolejowa Kanton — Hankau.

KANTON, (PAT). — 10 japońskich samolotów wczoraj rano bombardowało Kanton. Większość bomb padła w chińskiej dzielnicy miasta. Szkody materialne są znaczne, ilość ofiar dotychczas nie jest ustalona.

Hołd dla mikada żołnierzy japońskich

SZANGHAJ, (PAT). — Żołnierze armii japońskiej, walczącej na froncie szanghajskim, przerwali wczoraj o świecie ogień i zwrócili swe twarze w kierunku pałacu cesarskiego w Tokio, oddając w ten sposób hołd cesarzowi w dniu jesiennego święta na cześć przodków cesarskich. Po 10 minutach walkę podjęto ponownie.

Most im. Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza

Rzut oka na nowo-budowany wspaniały most imienia Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza na Wiśle we Włocławku, którego uroczyste poświęcenie nastąpi w sobotę dnia 25 września.

Zaginął następca gen. Kutiepowa

PARYŻ, (PAT). — Przyjaciele gen. Millera, następcy gen. Kutiepowa na stanowisku przewodniczącego związku b. kom. batalionów rosyjskich, zawiadzili policję, iż generał zniknął od wczoraj w południe. Generał posiadał swe biuro przy ul. Co licee. Zniknięcie jego przypomina zniknięcie gen. Kutiepowa w styczniu 1931 r.

PARYŻ, (PAT). Dyrekcja policji śledczej otrzymała o godz. 3 w nocy zawiadomienie od gen. Pawła Kussońskiego, sekretarza generalnego związku b. kom. batalionów rosyjskich, że gen. Miller opuścił swe mieszkanie przy ulicy Jean Baptiste Clementa w Boulogne Sur Seine w środę ok. godz. 12 m. 10 i dotychczas nie powrócił. Przed wyjściem gen. Miller pozostawił na swym biurku list, adresowany do Kussońskiego tej treści:

„Mam dziś o godz. 12.30 spotkanie z gen. Skoblinem na roku ulic Jasmint i Raffet. Ma on pójść ze mną na spotkanie z oficerem niemieckim i attaché wojskowym w jednym z krajów sąsiednich Stromanem i Wernerem. Werner jest adiutantem w ambasadzie tutejszej. Obaj oni mówią dobrze po rosyjsku. Spotkanie ma nastąpić z inicjatywą gen. Skoblina. Być może, są to członkowie Gestapo. Na ten wypadek pozostawiam tę wiadomość”.

W związku z tym listem gen. Kussoński postanowił zwołać zebranie członków związku b. kom. batalionów rosyjskich w późnych godzinach popołudniowych. — Gen. Skoblin przybył na zebranie i oświadczył, iż nie miał żadnego spotkania z Millerem. Dyskusja na zebraniu trwała do godz. 2 w nocy. Tymczasem zniknął gen. Skoblin. To drugie zniknięcie podane zostało do wiadomości policji śledczej, która rozpoczęła poszukiwania, zawiadamiając wszystkie posterunki graniczne i policję prowincjonalną. Wszystkie, co do tych czas wiadomo, to to, że obaj generałowie nie zjawili się w swoich mieszkaniach.

PARYŻ, (PAT). — Gen. Miller, który w tajemniczych okolicznościach zaginął w dniu wczorajszym, mieszkał od trzech lat w Boulogne Sur Seine z żoną i córką, panią Czekan oraz jej synem Iwanem.

Pani Czekan, która dzisiaj rano zgodziła się udzielić pewnych informacji korespondentowi Havasa, oświadczyła, iż nie ma żadnych wiadomości o swym ojcu od wczoraj od godz. 9 rano, kiedy generał udał się do siedziby stowarzyszenia, którego był prezesem od czasu zaginięcia gen. Kutiepowa. Gen. Miller nigdy nie wracał do domu na obiad, ale jeżeli wieczorem musiał pozostać w Paryżu, zawsze telefonował do domu, by uspokoić rodzinę. P. Czekan dodała, że dawniej generałowi towarzyszył zawsze adiutant, ale już od trzech lat zaniechano tej ostrożności, którą generał uważał za zbędzną.

Wczoraj wieczorem — powiedziała

pani Czekan — o godz. 20 kiedy nieobecność generała zaczęła niepokoić matkę, postanowiła zatelefonować do jednego z przyjaciół ojca. O godz. 23 zaalarmowała policję. Tak wyglądają fakty.

Pani Czekan oświadczyła, iż ojciec jej nigdy nie otrzymywał w domu żadnych listów z pogrozkami. Zresztą cała korespondencja na jego nazwisko była kierowana do biura, które znajdowało się w Paryżu.

Generał — powiedziała p. Czekan — miał niewątpliwie wrogów politycznych, ale nigdy o nich nie mówił.

Żona generała, na którą zniknięcie męża uczyniło straszne wrażenie, od wczoraj wieczorem jest niezdrowa i nie opuszcza łóżka.

7-taro z Denikinem

PARYŻ, (PAT). — Z nowych elementów, wniesionych do dochodzenia prowadzonego w związku z tajemniczym zniknięciem gen. Millera, zasługuje na uwagę jeden szczegół, który może posiadać zna-

czenie dla dalszego biegu śledztwa.

Gdy gen. Miller objął po gen. Kutiepowie stanowisko prezesa związku b. kom. batalionów rosyjskich, główni współpracownicy gen. Kutiepowa z ks. Trubeckim i płk. Zajcewem na czele odsunęli się od gen. Millera, zbliżając się równocześnie do grupy skupionej wokół gen. Denikina.

Młodzi gen. Denikinem a gen. Millerem istniała poważna niechęć tak, iż nie widywali się oni ze sobą od siedmiu lat. Pojednanie nastąpiło w ostatnią niedzielę w czasie śniadania wydanego w lokalu stowarzyszenia b. uczestników walk na Gallipoli. Podobno jednym z twórców tego pojednania był gen. Skomlin.

Te szczegóły wzbudziły zainteresowanie w Paryżu, gdyż mogą one wskazywać na to, że tajemnicza sprawa zniknięcia gen. Millera jest wynikiem wewnętrznych rozrywek w łonie emigracji rosyjskiej, aczkolwiek prasa prawicowa, która przypomina porwanie gen. Kutiepowa, twierdzi, iż obecna sprawa jest dziełem agentów G. P. U.

Mussolini składa wizytę w charakterze twórcy faszystów

MONACHIUM, (Pat). Minister Wągnier przyjął wczoraj dziennikarzy niemieckich i zagranicznych wobec których oświadczył, że Mussolini złożył wizytę Hitlerowi w Monachium w charakterze założyciela i przywódcy partii faszystowskiej. Oto dlaczego partia narodowo-socjalistyczna zajmuje się organizacją manifestacji w Monachium. Z tej okazji stolica sztuki niemieckiej otrzymała wykład galowy, aby godnie uczcić gościa kanclerza.

Minister Wągnier podał następnie, że kanclerz na czele wszystkich przy-

wódców partii powita Mussoliniego w sobotę na dworcu. Spotkanie dwóch mężów stanu dowodzi również żelaznej woli obu narodów zwalczania nieustannego, zagrażającego Europie niebezpieczeństwa bolszewickiego.

Mussolini i Hitler spełnili w krwawych okopach wojny świątowej swój obowiązek żołnierski. Tacy mężowie stanu nie chcą więcej wojny, lecz wojnę, a ich narody mają tylko jedno pragnienie, a mianowicie: żyć w pokoju i pracować dla swego dobrobytu.

Uczestnicy nieudanego norwania łodzi podwodnej w Brest

PARYŻ, (PAT). — Dyrektor służby bezpieczeństwa udzielił wczoraj prasie kilku informacji na temat sprawy napaści na hiszpańską łódź podwodną w Breście i innych, związanych z tym afer, zaznaczając, iż dochodzenie pozwoliło ustalić, że nazwisko mjr. Troncoso nie jest prawdziwe. Poszukiwał się on nim od chwili gdy działalność jego zwróciła uwagę francuskich władz granicznych. Śledztwo ujawniło, że tajemnicza ta osoba zamieszkała w Breście w hotelu w dn. 14 września pod nazwiskiem Suprella. Na temat jego działalności pewne szczegóły będą podane lutro do wiadomości prasy.

Proces terrorystów, który rozpoczyna się dziś w Ceret, oświadczył zapewne działalność terrorystów zagranicznych we Francji. Wydaje się, iż zamachy w Cerbere i Toussus pod wzajemnym technicznym są podobne. Nie ustalono jednak, by sprawy zamachów na ulicy Presbourg w Paryżu, należały do tej samej organizacji.

PARYŻ, (PAT). — Władzom bezpieczeństwa udało się ustalić prawdziwą tożsamość majora Troncoso, dowódcy oddziału granicy na północy Hiszpanii. Peł-

ne jego nazwisko brzmi Troncoso y Sagrada, urodzony 12 listopada 1895 roku w Pampelunie. Oskarżony potwierdził te dane, zastrzegając się jednak, że ma prawo do używania tytułu hrabięgo, co zresztą potwierdziły pewne karta arystokratyczne, zamieszkałe w Paryżu.

Władzom bezpieczeństwa udało się w związku z tą sprawą uzyskać nowe szczegóły, stwierdzające, że dowódca łodzi podwodnej „C 4”, stojącej na kotwicy w Bordeaux przeszedł na stronę powstańców pod wpływem swej siostry panny Las Horas która przybyła specjalnie w tym celu z St. Sebastian, wysłana przez majora Troncoso.

BORDEAUX, (PAT). — Troncoso opuścił Bajeonę wczoraj w nocy i przybył do Bordeaux o godz. 4.50. Odprowadzony on został do specjalnego komisariatu na dworcu w Bordeaux, gdzie oczekiwał na pociąg, który go przywiózł do Brest o godz. 6.20.

Towarzyszył mu oficer żandarmerii i dwa funkcjonariusze policji specjalnej w Hendaye.

PARYŻ, (PAT). — Szofer majora Troncoso Parella został aresztowany w chwili przybycia do Brestu.

Powstańcy uwięzili konsula francuskiego

PARYŻ, (Pat). Agencja Havasa donosi: ministerstwo spraw zagranicznych zdołało nawiązać kontakt z konsulem francuskim w Madrycie Desmartinem, który został uwięziony przez władze powstańcze. Desmartinowi nakazano nieopuszczanie budynku konsulatku, nie podając żadnych przyczyn tego zarządzenia. Bliższych szczegółów w tej sprawie udzielić będzie można dopiero po przedstawieniu demarche protestacyjnej rządowi

Z Rady Miejskiej

Po dłuższej przerwie spowodowanej feriami letnimi, odbyło się wczoraj pierwsze powakacyjne posiedzenie Rady Miejskiej. Porządek dzienny nie zawierał specjalnie ciekawych punktów i dopiero końcowy punkt porządku dziennego — sprawozdanie z działalności Komisji Rewizyjnej oraz sprawozdanie tejże Komisji z dokonanej rewizji z wykonania budżetu za rok 1935—1936 wywołały bardzo ożywioną i napiętą dyskusję. Posiedzenie przeciągnęło się do późna i dlatego szczegółowe sprawozdanie z przebiegu posiedzenia odkładamy do następnego numeru.

NOWOŚCI JESIENI

Okrycia damskie	zł. 85.—	zł. 63.—
Spódnice	14.—	
Kapelusze filcowe	4.90	
Palta „Leden”	24.—	
Palta „Demi”	zł 70.—	62.—
Garnitury sportowe	65.—	54.—
Garnitury spacer.	73.—	64.—
Wełny sukniowe 120 cm.	5.40	
Wełny okryciowe 140 cm.	10.—	

należąca w dużym w. borze modnych kolorów

Bracia JABŁKOWSCY
magazyn zadowolonych klientów

Marszałkowa Piłsudska weźmie udział w uroczystościach w Żuławie

WARSZAWA, (PAT). — Pani Marszałkowa Piłsudska przyjęła przydzielenie odbudowy komitetu Żułowa Zw. Rezerwistów w osob.: min. Zyndram-Kościałkowskiego gen. Berbeckiego i prof. Bujwida, które zaprosiło P. Marszałkową na uroczystości, związane z zakończeniem pierwszego etapu odbudowy Żułowa, w dniu 10 października r.b.

Pani Marszałkowa Piłsudska przyobiecała swoje przybycie.

Niemcy nie wezmą udziału w Komitecie 23-ich

GENEWA, (Pat). Sekretarza generalnego Ligi Narodów Avenole odwiedził dziś generalny konsul niemiecki Kraul, oświadczając w imieniu rządu Rzeszy, że Niemcy nie skorzystają z zaproszenia i nie wezmą udziału w obradach komitetu 23, do którego został odesłany apel Chin do Ligi Narodów.

Odzywają tradycje dawnego Rzymu w Włozzech

RZYM, (PAT). — 2000-na rocznica urodzin cesarza Augusta obchodzona tu jest jako święto narodowe. Całe miasto przybrane jest szalandarami i urzędy publiczne są nieczynne. O godz. 10 Mussolini dokonał inauguracyjnej wystawy, będącej przeglądem historii rzymskiej i stwierdzającej łączność między cesarstwem rzymskim a epoką faszystowską.

Prof. Nowowiejski pisze symfonię poświęconą miastu Białej

WARSZAWA, (PAT). — Na zaproszenie Dyr. Nacz. Lasów Państwowych z inicjatywy prof. dr. T. Veitulaniego w Białej wieży bawi tam obecnie znany kompozytor prof. Feliks Nowowiejski z Poznania, który zamierza poświęcić puszcy Białej wiejskiej większy utwór symfoniczny.

Powody ustąpienia z PAL-u Rostworowskiego

„Głos Narodu” podaje w liście do redakcji powody demonstracyjnego ustąpienia K. H. Rostworowskiego z PAL-u. Przytaczamy ten list:

Szanowny Panie Redaktorze! Proszę uprzejmie o umieszczenie w Pańskim poczytnym piśmie następującego oświadczenia:

Dnia 26 czerwca 1937 wystąpiłem list do Prezydium Polskiej Akademii Literatury z zapytaniem, jakie stanowisko zamierza zająć wobec wystąpienia P. Prezesa W. Sieroszewskiego w sprawie zatargu wawelskiego.

Dnia 5 lipca 1937 otrzymałem odpowiedź, iż z dniem Prezydium P. Prezes W. Sieroszewski zabiera głos jako członek prywatny, nie zaś jako prezes PAL-u.

Dnia 6 lipca 1937 postawiłem listownie wniosek, aby na najbliższym posiedzeniu P. A. L. wyrazić votum nieufności P. Prezesowi Sieroszewskiemu, z powodu skandalicznej formy jego wystąpienia w powyższej, wymienionej sprawie. Wniosek ten uzasadniłem twierdzeniem, że godność prezesa P. A. L. zobowiązuje zawsze i wszędzie, gdyż piastujący ją literalnie uchodzi powszechnie za wysoki autorytet, nie tylko gdy występuje z ramienia Akademii, ale i wówczas, kiedy występuje jako członek prywatny, nie zaś jako prezes PAL-u.

Dnia 18 września (po upływie ferii) na posiedzeniu plenarnym Polska Akademia Literatury przeszła jednogłośnie do porządku dziennego nad moim wnioskiem, dając tym dowód, że Panowie Koledzy są jednogłośnie przeciwnego niż ja zdania.

Ponieważ to stanowisko może w przyszłości narazić mnie na konflikt z moim umiennym i zmusić albo do poniżającego milczenia, albo do ośmielonych protestów, niezgodnych z zasadą obowiązującego koleżeństwa, przeto nie chcąc być ani fałszywym bratem, ani mściwem, złożyłem szczerą oświadczenie członka Polskiej Akademii Literatury.

Kraków, 21 września 1937.
K. H. Rostworowski.

Kronika telegraficzna

— Samolot na 40 pasażerów. W zakładach Junkersa w Dessau wykończono ostatnio samolot komunikacyjny typu „Ju 90”, zawierający pomieszczenie dla 40 pasażerów. Samolot ten ma szybkość wzniesienia 350 km/godz. i najwyższą 430 km/godz. Nowy olbrzym powiewający na 26 metrów długości i 35 rozpiętości i odznacza się niezwykłym komfortowym urządzeniem wewnętrznym.

— Porwali lekarza. By ich leczyć. — W gminie Chinteni koło Kluzu w Rumunii panująca od 2 tygodni epidemia tyfu su pociągnęła za sobą wiele śmiertelnych wypadków. Zrozpaczeni mieszkańcy, nie mając na miejscu żadnej pomocy lekarskiej, udali się do szpitala chorób zakaźnych w Kluzu i próbowali siłą wprowadzić tamtejszego lekarza. Dopiero policja zdołała uwolnić porwanego.

— W Konstancy wybuchła epidemia szkarlatyny. Dotychczas zanotowano 70 wypadków. Wszystkie szkoły zostały zamknięte.

— W kopalni „Saturn” zasypani zostali 3 górnicy, z których dwóch, Julian Maj i Wincenty Tomeczek ponieśli śmiertelną ranę. Trzeci zaś odniósł ciężką obrażenie.

— W San Francisco wybuchł olbrzymi pożar w składach benzyny Standard Oil Company. Spłonęło przeszło 80 tysięcy galonów benzyny i oleju. Pożar opano wano dopiero po pięciogodzinnych wysiłkach wszystkich oddziałów straży ogniowej. Straty są stosunkowo nieznaczne, bo sięgają zaledwie stu tysięcy dolarów.

Klinika Wewnętrzna U. S. B. na Antokolu
po remoncie wznawia przyjęcia chorych z dn. 28 września.
Poradnia dla przychodzących chorych czynna od godz. 9—11

SKŁAD FOK (KOTIK) „LA FOURRURE”
Wyłączne przedstawicielstwo „DAPO” (Petzolda) WILNO, Wielka 56, tel. 21-84

Następny program:
Junosza STĘPOWSKI, BARSZCZEWSKA, ZACHAREWICZ i in.
twórcy obrazu, stwarzającego temat na całe życie

ZNACHOR

w-g Dolegi-Mostowicza
Przedsprzedaż biletów
w cukierniach **K. Sztrala:**
„Zielony Sztrala” i przy ul. Wielkiej 2

Temat jakiego jeszcze nie było...
takiego problemu, takiej fabuły —
nawet kinematografia światowa
nam nie dała...

Stan III, Żydzi, bezrobotni, reforma rolna i sprawa litewska

(Interesujący fragment z przemówienia p. Tomasza Zana na zjeździe O. Z. N. w Święcianach 22 b. m.)

Tradycją naszą jest, że prawie wcale nie mamy t. zw. stanu III, mieszczaństwa — mówiąc jaśniej chrześcijań, prowadzących przemysł i handel.

Większość wielkich zakładów przemysłowych jest w rękach kapitału zagranicznego, albo krajowego nie chrześcijańskiego. Większy handel i drobny przeważnie w żydowskim ręku i dopiero w ostatnich latach przestaliśmy się jak gdyby wstydzić i biorą się chrześcijaństwo do otworzenia sklepów po wsiach i miasteczkach.

Musimy całą siłą poprzeć te chrześcijańskie placówki, by im dać możność rozrastania się i krzepnięcia — musimy masowo kierować do handlu ludność przeludnioną wsi i stopniowo oraz systematycznie wypychać element niechrześcijański z życia gospodarczego.

To będzie jednym z najgłówniejszych zadań Obozu.

Nie laską i kastetem musimy zwalczać Żydów, bo to do niczego nie doprowadzi, a systematycznym opanowaniem handlu, popieraniem chrześcijańskich sklepów — no i ułatwianiem emigracji żydowskiej do Palestyny, Madagaskaru, czy gdziekolwiek ładzi... Ale tu ostrzeżenie jedno skieruję do panów, którzy już dziś handlowe placówki prowadzą.

My nie możemy premiować was za chrześcijaństwo i kupować u was, gdybyście mieli sprzedawać drożej: polski rolnik czy robotnik za biedny jest, by przepłacać za towar codziennej potrzeby.

Wasza sprawa, by towar był dobry, waga akurata i cena nie wyższa — niż w każdym innym sklepie. My zaś, uświadomieni rolnicy, dołożymy wszelkich starań, by poprzeć spółdzielnie i sklepy chrześcijańskie.

Państwo jest za biedne, by dać chleb rzeszom bezrobotnych. — Państwo musi tolerować rozrost kapitałów zagranicznych w przemyśle — to ożywia życie gospodarcze i daje pracę setkom rąk robotniczych.

Ale Państwo musi przyjść z pomocą bezrobotnym na przeludnionej wsi — t. j. dzieciom małorolnych i mieszkańcom miasteczek, którzy chcą wziąć się do handlu i drobnego przemysłu, a nie mają na to środków.

Przyjść musi z pomocą przez udzielenie kredytów i pożyczek, a przejdzie lat kilka — stworzymy nowe kadry polskiego mieszczaństwa, które zawsze było ofiarne dla Polski i wydało takich bohaterów, jak Kiliński, Kollataj i inni.

Gruba większość obywateli Rzeczypospolitej, to są rolnicy — duzi, średni, mali, dzierżawcy i w ogóle — kto by wszystkie kategorie wliczył. Niestety, nie umieją się zrzucić, nie umieją stworzyć jednolitego frontu, by swoich bronić praw i interesów, na tych milionowych rzeszach grasują bandy agitatorów, chcąc wzburzyć niechęć, niezadowolnienie, czy zazdrość mniejszego do większego — bezrolnego do małorolnego i t. d.

Chcą wszcząć nienawiść i rozdmuchać walkę klas w rolnictwie.

Co do mnie, to twierdzą, że dwóch

sąsiadów rolników, bez różnicy, czy ma jeden więcej, a drugi mniej ha ziemi — zawsze znajdują wspólną płaszczyznę porozumienia, nim ten trzeci nie przyjdzie — ten co wcale ziemi nie ma i ich na siebie nie naszczuje i nie pokłóci.

Sprawa agrarna nie jest u nas rozwiązana i dużo, dużo wody upłynie nim dojdziemy do jakiegoś względnie sprawiedliwego i pożytecznego dla całego organizmu państwowego stadium.

Fakt, że reforma rolna musi u nas przejść — ale nie reforma doktrynerska i demagogiczna, na której odkuwają się jakieś partie, czy zrzeszenia — a reforma według planu z uwzględnieniem najpierwszej sprawy — obronności Państwa. Po które zachowania polskiego stanu posiadania.

Panowie, dość dzielić rolników na dużych i małych — trzeba dziś już dzielić na złych i dobrych. Jest dużo majątków źle zagospodarowanych, z zaległościami podatkowymi, zapasznikami, będących w niepolitycznych rękach i t. d. — od tych zaczynać trzeba, a nie od tych warsztatów, które wypełniają regularnie kasy Urzędów Skarbowych — dają pracę ludziom, no i produkują tyle, że można z nadwyżką karmić wojsko nasze i ludność miast.

Za mnie trzeba znów dać tym, małorolnym, którzy potrzebują należycie czuć, obrabiać i nie jeździć własnego potu dla podniesienia jej wydajności.

Zapytam komu rozdana została ziemia i szeregu obywateli majątków prywatnych i domen państwowych — zastrzegam się, że nie mówię o osadach wojskowych — oni na polu walki szablą sobie wywarali prawo do ziemi — oni nie żłowali swej krwi i potu, a za to dostali działki, na których nieraz udzielił wyjątkowo często dostawali działki — ludzie nie wspólnego z ziemią nie mający, jak np. urzędnicy kolejowi, ludzie, którzy w czasie wojny ukrywali się od wojska albo rolnicy, których dzieci nie umieją i nie chcą umieć mówić po polsku.

Wtenczas, gdy nie jeden z Krzyżem Walecznych, czy Medalem Niepodległości na piersi — został pominięty. — Czy tak być powinno? — nie! — po stokroć nie!

Dużo ziemi poszło w niepowołane ręce — dziś ziemi zostało już mało. Wszystkiego się nie da sparcelować. A o wiele więcej byłoby amatorów, niż jest wolnej ziemi. Średnie warsz-

wały są też potrzebne, gdyż małe gospodarstwa co wyprodukują ze zboża, to muszą rodzinie i inwentarzowi skarmić. I teraz dbać trzeba, by ziemia, która na reformę agrarną pójdzie znów się nie zmarnowała i — w dobre ręce, dobrych rolników trafiła.

Tego musimy pilnować, by nas nie przekleły następne pokolenia!

Ludność wsi się powiększa z roku na rok, a ziemi nie przybywa: dzielą między rodzeństwo wieś, dzielą właścianki, przez co dochodzi się już do tak małych działek, że nie mogą one wykarmić nawet własnej rodziny.

Otóż musimy podołać kres temu dalszemu rozdrabnianiu ziemi i tu musi z pomocą przyść Państwo. Najmniejsza działka — nie powinna w naszych warunkach być mniejsza niż 5 ha. Gdy taką działkę jednemu z dzieci przekazuje ojciec, resztę rodzeństwa powinien spłacić nowy właściciel, a Państwo musi mu w tym pomóc przez udzielenie odpowiednich kredytów na spłaty rodzinne.

Niech idzie reszta rodzeństwa do miast, niech pracuje w fabrykach, niech zakłada warszaty przemysłowe, sklepy i sklepiki — a skrzepnie nasz drobny przemysł i handel, ziemia zaś — nie będzie się dzielić dalej na głodowe działki.

Obrzymią rolę odgrywa dziś, w stosunkach naszych, komasacja — rolnik wyrwany ze sznurowego gospodarstwa wsi, jak gdyby odradza się — nie ten człowiek staje się z niego i w lat kilka cud robi się wśród skomasowanych pól i łąk! Znikają głazy, rojsty — powstają rowy, budynki i sady.

Tu trzeba dołożyć wszelkich starań, by nasilić jaknajwięcej komasację u nas — każdy rolnik wzbogaci się przez wzrost pól, no i Polska się przez niego wzbogaci.

Ruszyły się u nas mleczarnie, rusza się na przód hodowla — a kto wie — może za lat kilkanaście u nas powstanie takie uświadomienie i dobroyt, jak np. w Poznańskim, gdzie właściciel kilkunaktarowego gospodarstwa jedzie parokonną bryczką w niedzielę do kościoła oraz gdzie książka i gazeta jest najniezbędniejszym przyjacielom rolnika.

Nie mogę opuścić kwestii b. ważnej współzycia naszego w terenie z Litwinami, bo bym zostawił lukę i niedomówienie. Od czasów Unii w Krewie i Horodle losy historii związały ich z nami i dziś trudno powiedzieć kto z mieszkańców tej ziemi z pochodzenia jest Polakiem a kto Litwinem. Pod Grunwaldem i Wiekami

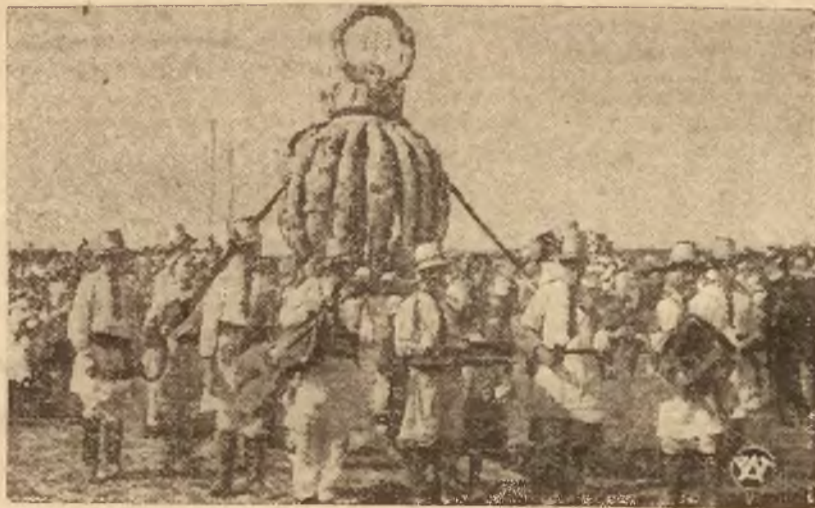
Klub demokratyczny organizuje się

Sen. Michałowicz na czele kom. organizacyjnego

„Czas“ donosi: W Warszawie został zawiązany komitet organizacyjny Klubu Demokratycznego, którego przewodnictwem objął senator profesor dr. Mieczysław Michałowicz. W skład Klubu wejdzie szereg wybitnych działaczy z kół legionowych,

peowiackich oraz wolnych zawodów. Podobny komitet powstał również w Krakowie, a na jego czele stanął płk. Wojakowski i b. senator prof. Sienko. W najbliższym czasie powstaną podobne komitety w innych ośrodkach.

„Winobranie“ w Zaleszczykach

Kilka zdjęć ze wspaniałego barwnego obchodu „winobrania“ w Zaleszczykach, sta nowiącego najpiękniejszą formę dożynek podolskich. Korowód w regionalnych strojach, z wieńcem dożynkowym, w który zostały wplacone owoce i wino grona.

Uroczą Podolanką z naręczami winogron przy słupie granicznym, w czasie uroczystości „winobrania“.

Wspaniała, efektywna „piramida“ z jabłek, dzieło Koła Sadowniczo-Ogródniczego w Podniałyńcach, w pow. zaleszczyckim.

Łukami wspólnie przelewali krew dla dobra Orla i Pogoni. Ostatnie lata zrobiły przepaść i chodzi pewnym sferom zagranicznym, by trwała nadal. Ale życie popłynie inaczej. Za wiele punktów stycznych mamy z sobą w dniu codziennym. To też łoż braterską wyciągamy do Litwinów obywateli polskich — a wierzę, że nie zostanie odrącona.

550-lecie chrztu Litwy

RYGA. (Pat.) Z Kowna donoszą o wielkich przygotowaniach, jakie prowadzą „Akcja katolicka“ w związku z obchodem 550-letniej rocznicy chrztu Litwy. Uroczystości rozpoczną się w roku bież. i trwać będą w roku 1938.

Artyści siadają na ławkach żydowskich

BERLIN. (Pat.) W związku z pomalowaniem żółtą farbą ławek dla Żydów w skwerze na Oliviar Platz, powstają pewne nieporozumienia. Przy jednym wejściu skweru umieszczony jest napis „ławki, pomalowane na żółto przeznaczone są dla Żydów“. Publiczność jednak, która wchodzi innym wejściem, napisu tego nie czyta. To też wielu Artystów siada na żółto pomalowanych ławkach.

Szczegóły porwania syna Stalina

Trockiści żądają amnestii

Diennik „Politiken“ w Kopenhadze podaje szczegóły porwania syna Stalina. W Moskwie nikt nie wątpi, że Wasyla Stalina porwali trockiści, którzy według krążących w Moskwie pogłosek żądali już zwolnienia aresztowanych kierowników opozycji, których proces ma

się odbyć w najbliższej przyszłości.

Trockiści podobno zawiadomili Stalina, że syn jego będzie rozstrzelany, o ile nie nastąpi powszechna amnestia aresztowanych wankich trockistów.

W Kremlu w związku z porwaniem sy-

na Stalina odbył się szereg aresztowań. Jednak szoferowi auta, w którym wywieziono porwanego, udało się wydostać po za Moskwę, mimo że natychmiast po porwanu wszystkie rogatki były obstawione zbrojnymi patrolami.

Wyszomirski... zablakaleś się

31-go sierpnia i 5-go września ogłosiłem w „Kurjerze Porannym“ dwa artykuły (stanowiące dopiero raz z logiczną zamkniętą całością) w ramach ankiety tego pisma na temat „Kultura polska, a Żydzi“. Przed paru dniami dopiero dostałem wycinek z „Kurjera Powszechnego“ z artykułem Wysza p. t. „Zmiana przekonań czy koniunktury?“ Pisma wileńskie, zwłaszcza „Kurjer Powszechny“ tak słabo dochodzą do Warszawy, że należy przypisać wyłącznie życzliwości ludzkiej, iż wycinek ten otrzymałem. Trudno. Lepiej późno, niż wcale. Odpowiadam (wolałbym po raz ostatni).

Wysz podzielił zarzuty przeciwko mnie na punkty, poprzedził zaś je cytowaniami tak misternie powykrawanymi, że zupełnie wypaczyły sens, myślenie przewodnią, a zwłaszcza tonację moich artykułów. Trudno. Jest to nie piękny, ale klasyczny chwyt. Więcej z tego płynie powodów (przy pewnym dystansie) do śmiechu, niż płaczu. Gorzej gdy się lansuje przetym-

krwiożerze wnioski jak n. p. o uogólnieniach (artykuły były przecież do licha... artykułami a nie potężnym studium) i pasji. Kto przeczytał moje artykuły... w całości i zechciałby do nich przyłożyć ocenę Wysza — musiałby długo myśleć, a Freuda „cyba wtedy przywołałby na pomoc, gdy by zechciał skonfrontować moją posługę kulturalistyczną i... chrześcijańską z reagowaniem na to Wysza.

A teraz zajmijmy się „punktami“. 1. Zarzut, że nie przeciwstawiam się łamieństwu tłum, że poszedłem „z prądem“. — Otóż właśnie, że artykuły były skierowane ostro przeciw „łamieństwu“ — wykazywały ich mechanizm; a celem ich opanowania, wskazywały na konieczność ich uwzględnienia. Nie można opanowywać tego, czego się nie uwzględnia. To jasne. Więc „pójście z prądem“ w danym wypadku było raczej pójściem wzdłuż prądu, nie poleganiem na poddaniu się prądowi, lecz na jego analizie... Oczywiście, aby być ucze-

wym, krytykowałem z punktu widzenia kulturalistycznego — niższe namiętności (m. in. i mechaniczny rasizm) po... obu stronach narodowościowej barykady. Punkt widzenia kulturalistyczny polski przyjąłem nie tylko jako zrozumiały sam przez się, ale i jako chroniący przed hipokryzją.

Z prądem? W życiu społecznym, gdzie ścierają się prądy zawsze się płynie z jakimś i pod któryś. A w naszym życiu „literackim“ znacznie naprawdę mniej heroizmu trzeba, aby pójść z „prądem“ pewnych deklamacyj i żargonów „społecznych“, niż zająć stanowisko kulturalistyczne.

2. Analogie z Irzykowskim? Ależ mój artykuł był pośrednio polemiką z Irzykowskim (który przyjął stanowisko socjologiczne). Naprawdę Irzykowski by mnie za ostateczne wnioski nie bardzo pochwalił, a prywatnie już słusznie wyszczercował za rzeczywistość niepotrzebną aluzję osobistą w pierwszym z moich artykułów. Artykuł mój, jako dyskursywny zawierał (i musiał zawierać) częściowe powtórzenia, częściowe przeciwstawienie się tezom otwierającym dyskusję — i wreszcie własne, odmienne wnioski, stojące jednak na tej samej

płaszczyźnie, że „kwestia żydowska“ powinna być w interesie kultury polskiej rozpatrzona. Niech to zrozumie pan Wysz.

3. Pogrożka pod adresem mojej twórczości? Proszę bardzo. Kiedy pogrożka przekroczy pewną granicę przestaje być groźną, gdyż przestaje być możliwa do uwzględnienia przez tego komu grozi. Zresztą na argumenty ogólne, kontr-argumenty ad hominem są zawsze wywracaniem kota do góry psim ogonem.

4. Wysz potrafi nie tylko polemizować na pograniczu pogroźek, potrafi również wkroczyć na pogranicze perfidii. Sprowokowany odpowiadam: Niezmyślnie, ani apologetą (co innego dyskutantem), w tym sensie jaki mi Wysz przypisuje, nigdy nie byłem i być nie mogłem z tej prymitywnej przyczyny, że w ogóle nie mam umysłu wyznawcy w sensie politycznym. Politykę rozpatruje jako zjawisko celowościowe, przy uwzględnieniu ludzkiej, elementarnej uczciwości.

Ja poglądów elementarnych nie zmieniałem. W miarę narostu doświadczeń precyzuję się one w szczegółach. Od dać dawną idę po własnej linii, którą uważam za bliską centralnej li-

ni przewodniej kultury polskiej. Precyzując poglądy nie odbiegam wiele od głównych wytycznych. Mały przykład: wprowadzić jako „wolny poeta“ mogę być sporadycznie odszukany, gdzie sobie tylko pan Wysz potrafi odszukać ale piszę i dziś najchętniej w tym samym piśmie, co i wtedy, kiedy Wyszomirski głosił, że nie nam „Pionu“. W tym układzie rzeczy postępowanie Wysza stojące w stosunku do mnie na pograniczu pogroźek i perfidii — w stosunku do dawnych moich kolegów z piśm i ław uniwersyteckich zaczyna nabierać smaku... specyficznie.

Skończyłem dyskusję, a teraz parę luźnych uwag.

1. Są wszelkie znaki na niebie i ziemi, że można żyć, ba nawet rozwijać się „bez pionu“, jeśli ma się jaki taki kregosłup, a żaden pion nie pomoże, gdy się ma kregosłup przetrącony.

2. Nie myślcie źle o Wyszu na podstatwie jego artykułów. Pod pozorowaniem uogólnień, symplifikowania, lekkomyślności, braku powagi i godności, jakie tam znajdujemy — spóżywa tragiczną rozpacz człowieka zablakane.

Jerzy Zagórski.

